

Från:**Ärende:**

Remiss från Näringsdepartementet (utkast prop.) Svar 11/3

Datum:

den 25 februari 2022 14:30:55

Bilagor:[Remissmissiv \(003\).pdf](#)[Utkast prop. Ett års förlängd giltighetstid för undersökningstillstånd.pdf](#)

Näringsdepartementet

2022-02-25

N2022/00531

Remiss av utkast till proposition Ett års förlängd giltighetstid för undersökningstillstånd bifogas.

Remissen skickas endast ut via e-post.

Denna remiss har beslutats av departementsrådet Maria Wetterling.

Enligt uppdrag

Agneta M Karlsson

Kanslisekreterare

Näringsdepartementet

Rättssekretariatet

103 33 Stockholm

Tel. 08-405 11 09

Mobil 070-518 02 45

agneta.m.karlsson@regeringskansliet.sewww.regeringen.se

Näringsdepartementet
Rättssekretariatet
Rättssakkunnig
Linn Hamstad
08-405 11 70
076-117 30 58

Utkast till proposition Ett års förlängd giltighetstid för undersökningstillstånd

Remissinstanser

- 1 Bergsstaten
- 2 Förvaltningsrätten i Luleå
- 3 Länsstyrelsen i Dalarnas län
- 4 Länsstyrelsen i Jämtlands län
- 5 Länsstyrelsen i Jönköpings län
- 6 Länsstyrelsen i Norrbottens län
- 7 Länsstyrelsen i Skåne län
- 8 Länsstyrelsen i Västerbottens län
- 9 Länsstyrelsen i Örebro län
- 10 Naturskyddsföreningen
- 11 Naturvårdsverket
- 12 Renägarförbundet
- 13 Regelrådet
- 14 Riksantikvarieämbetet
- 15 Sametinget
- 16 Svemin – branschorganisationen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige
- 17 Svenska Samernas Riksförbund
- 18 Sveriges geologiska undersökning

Remissvaren ska ha kommit in till Näringsdepartementet **senast den 11 mars 2022**. Svaren bör lämnas per e-post till n.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till linn.hamstad@regeringskansliet.se. Ange diarienummer N2022/00531 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian. Om remissen är begränsad till en viss del av promemorian, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

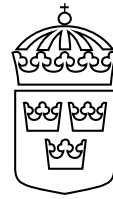
Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria [Svara på remiss \(SB PM 2021:1\)](#). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Maria Wetterling
Departementsråd

Utkast till proposition

Prop.

Ett års förlängd giltighetstid för undersökningstillstånd

Svensk gruv- och mineralnäring är, och har länge varit, en av de viktigaste basnäringarna i Sverige med betydelse för Sverige som land, i det regionala och lokala perspektivet samt utanför Sveriges gränser. Det handlar om arbetstillfällen, välfärd och utvinning av mineral och metall som är viktiga för en grön omställning. Spridningen av sjukdomen covid-19 har slagit hårt mot prospekteringsbolagen i Sverige och riskerar att även i fortsättningen påverka dessa bolag negativt. I utkastet till proposition föreslås ändringar i minerallagen (1991:45) för att motverka de allvarliga konsekvenser som spridningen av covid-19 medfört för prospekteringsbolagen och för gruvindustrin. Ändringarna innebär att giltighetstiden för undersökningstillstånd som var giltiga den 1 juli 2020 och som fortfarande är giltiga den 9 juni 2022 ska förlängas med ett år.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 10 juni 2022.

Innehållsförteckning

1	Förslag till lag om ändring i minerallagen (1991:45)	3
2	Ärendet och dess beredning	5
3	Spridning av sjukdomen covid-19	5
4	Minerallagen och mineralförordningen.....	5
5	Förlängd giltighetstid för undersökningstillstånd	6
6	Ikraftträdande.....	10
7	Konsekvenser.....	11
	7.1.1 Bakgrund och syfte med förslaget.....	11
	7.1.2 Konsekvenser för enskilda	11
	7.1.3 Konsekvenser för det allmänna	12
	7.1.4 Övriga konsekvenser	12
8	Författningskommentar	13

1 Förslag till lag om ändring i minerallagen (1991:45)

Prop.

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 7 a–c §§ minerallagen (1991:45) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

7 a §¹

Trots vad som sägs i 5 § ska undersökningstillstånd som var giltiga den 1 juli 2020 och fortfarande är giltiga den 1 mars 2021 gälla i fyra år från dagen för beslutet.

Första stycket gäller inte undersökningstillstånd som avser olja eller gasformiga kolväten eller som grundas på en ansökan om stenkol och där stenkol uttryckligen anges i tillståndet.

Trots vad som sägs i 5 § ska undersökningstillstånd som var giltiga den 1 juli 2020 och fortfarande är giltiga den 9 juni 2022 gälla i fem år från dagen för beslutet.

7 b §²

Tillstånd som har förlängts enligt 6 § och som är giltiga den 1 mars 2021 ska gälla i ytterligare ett år från den dag då giltighetstiden annars skulle ha löpt ut.

Om ett tillstånd enligt första stycket har förlängts med en tid som understiger tre år ska tillståndet förlängas på ansökan av tillståndshavaren med ytterligare viss tid så att den sammanlagda förlängningen blir högst fyra år. Detta gäller dock endast om förutsättningarna i 6 § är uppfyllda.

Första och andra styckena gäller inte undersökningstillstånd som avser olja eller gasformiga kolväten eller som grundas på en ansökan om stenkol och där stenkol uttryckligen anges i tillståndet.

Tillstånd som har förlängts enligt 6 § och som är giltiga den 9 juni 2022 ska gälla i ytterligare två år från den dag då giltighetstiden enligt beslutet om förlängning annars skulle ha löpt ut.

Om ett tillstånd enligt första stycket har förlängts med en tid som understiger tre år ska tillståndet förlängas på ansökan av tillståndshavaren med ytterligare viss tid så att den sammanlagda förlängningen blir högst fem år. Detta gäller dock endast om förutsättningarna i 6 § är uppfyllda.

7 c §³

Tillstånd som har förlängts enligt 7 § första stycket och som är giltiga den 1 mars 2021 ska gälla i ytterligare ett år från den dag då

Tillstånd som har förlängts enligt 7 § första stycket och som är giltiga den 9 juni 2022 ska gälla i ytterligare två år från den dag då giltighetstiden enligt beslutet om

¹ Senaste lydelse 2021:120.

² Senaste lydelse 2021:120.

³ Senaste lydelse 2021:120.

Prop.

giltighetstiden annars skulle ha löpt ut.

Om ett tillstånd enligt första stycket har förlängts med en tid som understiger fyra år ska tillståndet förlängas på ansökan av tillståndshavaren med ytterligare viss tid så att den sammanlagda förlängningen blir högst *fem* år. Detta gäller dock endast om förutsättningarna i 7 § första stycket är uppfyllda.

Tillstånd som har förlängts enligt 7 § andra stycket och som är giltiga den *1 juli 2020* ska gälla i ytterligare *ett* år från den dag då giltighetstiden annars skulle ha löpt ut.

Om ett tillstånd enligt tredje stycket har förlängts med en tid som understiger fem år kan tillståndet förlängas på ansökan av tillståndshavaren med ytterligare viss tid så att den sammanlagda förlängningen blir högst *sex* år. Detta gäller dock endast om förutsättningarna i 7 § andra stycket är uppfyllda.

Första–fjärde styckena gäller inte olja eller gasformiga kolväten eller stenkol och där stenkol uttryckligen anges i tillståndet.

förlängning annars skulle ha löpt ut.

Om ett tillstånd enligt första stycket har förlängts med en tid som understiger fyra år ska tillståndet förlängas på ansökan av tillståndshavaren med ytterligare viss tid så att den sammanlagda förlängningen blir högst *sex* år. Detta gäller dock endast om förutsättningarna i 7 § första stycket är uppfyllda.

Tillstånd som har förlängts enligt 7 § andra stycket och som är giltiga den *9 juni 2022* ska gälla i ytterligare *två* år från den dag då giltighetstiden *enligt beslutet om förlängning* annars skulle ha löpt ut.

Om ett tillstånd enligt tredje stycket har förlängts med en tid som understiger fem år kan tillståndet förlängas på ansökan av tillståndshavaren med ytterligare viss tid så att den sammanlagda förlängningen blir högst *sju* år. Detta gäller dock endast om förutsättningarna i 7 § andra stycket är uppfyllda.

undersökningstillstånd som avser som grundas på en ansökan om

Denna lag träder i kraft den 10 juni 2022.

2 Ärendet och dess beredning

Prop.

Svemin – branschorganisationen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige, har inkommit med en hemställan (N2021/02695) om att regeringen ska hjälpa gruvbranschen i den svåra situation som har uppstått med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19. I detta utkast till proposition föreslås ändringar i minerallagen (1991:45) för att motverka allvarliga konsekvenser för prospekteringsbolagen och för gruvindustrin till följd av spridningen av sjukdomen covid-19.

3 Spridningen av sjukdomen covid-19

Spridningen av sjukdomen covid-19 har nu pågått under cirka två år. Smittspridningen av covid-19 och specifikt omikronvarianten är fortsatt omfattande och sjukligheten i samhället hög. Det är fortfarande angeläget att åtgärder vidtas för att minska de negativa effekter som spridningen av sjukdomen har för viktiga samhällsfunktioner och för människors liv, hälsa och arbete.

4 Minerallagen och mineralförordningen

Ändamålet med minerallagen är att reglera formerna och förutsättningarna för undersökning och utvinning av vissa mineralfyndigheter oavsett vem som äger marken. Minerallagen innehåller bestämmelser om undersökning och bearbetning av fyndigheter på egen eller annans mark av vissa särskilt uppräknade ämnen, koncessionsmineral. Med undersökning avses arbete i syfte att påvisa en fyndighet av ett koncessionsmineral och utvärdera fyndighetens sannolika ekonomiska värde och dess beskaffenhet i övrigt, i den mån sådant arbete innebär intrång i markägarens eller annan rättsinnehavares rätt. Med bearbetning avses utvinning och tillgodogörande av koncessionsmineral. Undersökning får, med undantag för vissa rättigheter som fastighetsägaren har, utföras endast av den som har undersökningstillstånd och bearbetning endast av den som har bearbetningskoncession.

I 2 kap. 5–8 §§ minerallagen finns bestämmelser om giltighetstid för undersökningstillstånd. Ett undersökningstillstånd gäller i tre år från dagen för beslutet. Giltighetstiden kan sedan förlängas till maximalt 15 år efter ansökan av tillståndshavaren. Förlängning sker först med sammanlagt högst tre år om ändamålsenlig undersökning har utförts inom området, eller om tillståndshavaren har godtagbara skäl till att undersökning inte har skett och dessutom gör sannolikt att området kommer att undersökas inom den tid som ansökan avser. Därefter kan förlängning ske med sammanlagt högst fyra år om det finns särskilda skäl och sedan med ytterligare sammanlagt högst fem år om det finns synnerliga skäl.

Prop.

Undersökningsarbete får endast utföras i enlighet med en gällande arbetsplan som ska upprättas av tillståndshavaren (3 kap. 5 § minerallagen). Arbetsplanen ska bl.a. innehålla en redogörelse för det undersökningsarbete som planeras och en tidplan för arbetet. Arbetsplanen ska delges ägaren till fastigheten där undersökningsarbetet ska bedrivas och innehavare av särskild rätt som berörs. Invändningar mot arbetsplanen ska framställas skriftligt till tillståndshavaren.

När ett undersökningstillstånd eller en bearbetningskoncession har upphört gäller, om det inte finns särskilda skäl, en karenstid på ett år från det att tillståndet eller koncessionen upphörde att gälla till dess en ny ansökan om undersökningstillstånd beträffande mark inom samma område kan prövas (2 kap. 9 § minerallagen). En ansökan om förlängning av undersökningstillstånd ska för att kunna tas upp till prövning ha kommit in under tillståndets giltighetstid. Om tillståndshavaren har ansökt om förlängning inom den angivna tiden eller om tillståndshavaren inom samma tid har ansökt om bearbetningskoncession, gäller tillståndet till dess ansökningen har prövats slutligt.

Ansökan om förlängning av undersökningstillstånd ges in till bergmästaren. Närmare föreskrifter om vad ansökan ska innehålla finns i mineralförordningen (1992:285). I mineralförordningen finns även föreskrifter om avgifter för ansökan och för undersökningstillstånd samt om underrättelse om beslut.

5 Förlängd giltighetstid för undersökningstillstånd

Förslag: Det ska införas ändringar i minerallagen som innebär att gällande undersökningstillstånd ska förlängas med ett år.

Ändringarna innebär att undersökningstillstånd som var giltiga den 1 juli 2020 och som fortfarande är giltiga den 9 juni 2022 och som inte har förlängts genom beslut av bergmästaren ska gälla i fem år från dagen för beslutet.

Tillstånd som är giltiga den 9 juni 2022 och som har förlängts genom att det visats att ändamålsenlig undersökning har utförts eller att tillståndshavaren har godtagbara skäl till att undersökning inte har skett och dessutom gjort sannolikt att området kommer att undersökas under den tid som ansökningen avser ska gälla i ytterligare två år från den dag då giltighetstiden enligt beslutet om förlängning annars skulle ha löpt ut. Detsamma ska gälla för tillstånd som har förlängts genom att det visats att det finns särskilda skäl för förlängning och som är giltiga den 9 juni 2022. För dessa tillstånd ska även gälla att i de fall bergmästaren har beslutat om förlängning med en tid som understiger tre eller fyra år ska tillståndet på ansökan av tillståndshavaren förlängas med ytterligare viss tid så att den sammanlagda förlängningen i stället blir högst fem eller sex år beroende på vilken bestämmelse som ligger till grund för ansökan om förlängning. Detta gäller endast om förutsättningarna för förlängning är uppfyllda.

Tillstånd som är giltiga den 9 juni 2022 och som har förlängts genom att det visats att det finns synnerliga skäl för förlängning ska gälla i ytterligare två år från den dag då giltighetstiden enligt beslutet om förlängning annars skulle ha löpt ut. För dessa tillstånd ska även gälla att i de fall bergmästaren har beslutat om förlängning med en tid som understiger fem år kan tillståndet på ansökan av tillståndshavaren förlängas med ytterligare viss tid så att den sammanlagda förlängningen i stället blir högst sju år. Detta gäller endast om förutsättningarna för förlängning är uppfyllda.

Skälen för förslaget: Spridningen av sjukdomen covid-19 har slagit hårt mot prospekteringsbolagen i Sverige och riskerar att även fortsatt slå hårt mot dessa bolag. Prospekteringsbolagen är ofta små och specialiserade på just prospektering efter potentiellt utvinningsbara mineralfyndigheter. De saknar därför intäkter från egen gruvproduktion och är beroende av externt kapital för att kunna fortsätta sin verksamhet. Även gruvbolagen är beroende av prospektering för att kunna ha framförhållning i sin verksamhet och försäkra sig om att det finns framtida malmresurser.

Prospektering är kostsam och tar tid. Undersökningsarbetet i fält föregås av tidskrävande förberedelser och själva undersökningarna behöver ofta utföras med beaktande av säsongsbetingade faktorer så som t.ex. naturskydd och hänsyn till rennäringsenheten. Detta gör att den tid som prospekteringsföretagen faktiskt kan utföra undersökningsarbete ofta är betydligt mer begränsad än den som följer av tillståndets giltighetstid.

De reserestriktioner och rekommendationer som införts med anledning av sjukdomen covid-19 har förhindrat och försvårat för bolag att genomföra de undersökningar som har planerats och fastställts i arbetsplan. Eftersom prospekteringsbolagen delvis är beroende av internationell expertis och konsulter är det inte bara de nationella restriktionerna och rekommendationerna, utan även andra länders restriktioner och rekommendationer, som har påverkat möjligheten att bedriva prospektering. I vissa fall har inhyrd personal från andra länder hindrats att lämna sina hemländer för att arbeta i Sverige. Detta har även medfört en ackumulerad brist av viss kompetens som kommer få följd effekter även under 2022. Rekommendationerna om att stanna hemma vid symptom och rekommendationerna som tidigare gällde att stanna hemma vid bekräftad covid-19 hos hushållskontakter har även lett till hög sjukfrånvaro hos prospekteringsbolagen.

Det har också varit svårt att utföra samråd gällande upprättande av nya arbetsplaner som krävs för att genomföra undersökningsarbete. Dialog med markägare, andra sakägare inklusive berörda samebyar har begränsats till digitala möten och skriftväxling. Pandemin har också medfört att bolagen drabbats av komponentbrist och ökade leveranstider på reservdelar när utrustning har havererat, vilket har medfört förseningar i projekt.

Därtill är gruvnäringen en cyklisk bransch som påverkas mycket av rådande konjunktur och där metallpriserna även påverkar viljan att investera i prospekteringsbolag.

Spridningen av sjukdomen covid-19 har inneburit extraordinära förhållanden som beror på omständigheter utom bolagens kontroll. Det är

Prop.

angeläget att åtgärder vidtas för att motverka allvarliga konsekvenser för prospekteringsbolagen och för gruvbranschen. Att inte beakta rådande situation för prospekteringsbolagen riskerar att minska Sveriges attraktivitet för investeringar i prospektering och som attraktiv gruvnation. Sverige anses spela en betydande roll för den EU-inhemska malmproduktionen. Ett hållbart nyttjande av Sveriges mineraltillgångar är av stor betydelse för Sverige. Svensk gruv- och mineralnäring är, och har länge varit, en av de viktigaste basnäringarna i Sverige med betydelse för Sverige som land, i det regionala och lokala perspektivet samt utanför Sveriges gränser. Det handlar om arbetstillfällen, välfärd och utvinning av mineral och metall som är viktiga för en grön omställning. Sverige producerade bl.a. 93 procent av all järnmalm, 34,4 av all zink, 32,8 av allt bly, 18,8 procent av allt guld och 10,7 procent av all koppar inom EU 2020. Sveriges gruvkluster står för ca 8 procent av den totala svenska exporten och klimatnyttan som genereras av svensk export av metaller från gruvindustrin uppskattas till ca 5,6 miljoner ton koldioxid per år. Vid årsskiftet 2021/22 fanns det 12 aktiva gruvor i Sverige. Samtliga var metallgruvor. Sverige har under mycket lång tid byggt upp industriella värdekedjor runt de malmer som bryts i landet. Både den europeiska gröna given, med det övergripande målet att göra Europa klimatneutralt, och EU:s industristrategi ser tillgången på metaller och mineral som en strategisk säkerhetsfråga för att kunna uppfylla sin ambition. Den malm som bryts har därmed stor betydelse, inte bara som insatsvara, utan för Sveriges möjligheter att utveckla och bibehålla sin ledande position inom tillverkning av gruvteknikutrustning, miljöteknik såväl som produkter tillverkade av exempelvis specialstål. De befintliga gruvbolagen är helt beroende av prospektering för att kunna ha framförhållning i sin verksamhet och försäkra sig om att det finns framtida malmreserver. Att finna nya malmreserver genom prospektering är därmed av stor ekonomisk betydelse för Sverige. Brister i råvaruförsörjningen är ett konstaterat hot mot modernisering av EU:s industri och därmed ett mycket stort antal arbetstillfällen. Den pågående pandemin har vidare visat att en egen produktion är det bästa sättet att ge ökad försörjningstrygghet. Därför är det av intresse för Sverige att öka förmågan till egen inhemsk metallproduktion.

Ett undersökningstillstånd gäller i tre år från dagen för beslutet (2 kap. 5 § minerallagen). Ett undersökningstillstånd kan därefter förlängas i tre steg enligt vilka förlängning kan sökas med först sammanlagt högst tre år, därefter sammanlagt högst fyra år och slutligen sammanlagt högst fem år. Den maximala sammanlagda giltighetstiden för ett undersökningstillstånd är därmed 15 år.

Hittills har åtgärder med anledning av covid-19 vidtagits i fråga om undersökningstillstånd vid två tillfällen. Dels genom propositionen Förlängd giltighetstid för undersökningstillstånd och införandet av nya bestämmelser i minerallagen den 1 juli 2020 (prop. 2019/20:183), dels genom propositionen Undersökningstillstånd och införandet av nya bestämmelser i minerallagen den 1 mars 2021 (prop. 2020/21:67). Genom de ändringar som föreslagits i dessa propositioner har undersökningstillstånd som var giltiga den 1 juli 2020 och som fortfarande var giltiga den 1 mars 2021 fått ett års förlängd giltighetstid. Därmed kan

de undersökningstillstånd som omfattades av ändringarna ha en sammanlagd maximal giltighetstid om 16 år i stället för 15 år. Prop.

Pandemin har nu pågått under cirka två års tid och även om restriktionerna och rekommendationerna nu har lättats i Sverige och i vissa andra länder är det troligt att pandemin kommer att fortsätta att påverka gruvbranschen under lång tid framöver. Enligt uppgifter från Sveriges geologiska undersökning (SGU) var prospekteringsaktiviteten i Sverige 2020 något mindre än föregående år. Merparten av prospekteringen utgjordes av gruvnära prospektering, dvs. prospektering inom eller i närheten av en befintlig gruva. Enligt SGU är det sannolikt så att prospekteringsinsatser som kräver längre resor har prioriterats ned och att sådan prospektering blivit lidande även under 2021. Antalet gällande undersökningstillstånd minskade 2020 jämfört med året innan.

Som har redogjorts för ovan är mineralprospektering delvis beroende av internationell expertis och konsulter som ofta behöver bedriva sitt arbete på plats i Sverige, vilket innebär att prospekteringsbolagen påverkas inte bara av restriktioner och rekommendationer i Sverige, utan även av restriktioner och rekommendationer i andra länder. Detta innebär att även om de nationella restriktionerna och rekommendationerna har lättats under perioder de gångna åren så har möjligheten att genomföra prospektering påverkats negativt av situationen i andra länder.

De rådande förhållandena innebär därmed att tid då undersökningsarbete skulle ha kunnat bedrivas har gått förlorad. Detta gäller oavsett i vilket skede i undersökningsarbetet en tillståndshavare befinner sig. För de företag som är i slutfasen av prospekteringsarbetet riskerar många års arbete och betydande investeringar att gå förlorade om de inte får möjlighet till ytterligare förlängning. För de företag som befinner sig i tidigare skeden av prospekteringsarbetet och därmed har möjlighet att ansöka om ytterligare förlängning är en ansökan om förlängning förenad med arbete för tillståndshavaren. Om ansökan avslås kan det innebära ytterligare arbete för tillståndshavaren i form av ett överklagande. Det innebär att den som vill ansöka om förlängning också måste ha resurser för att göra det.

Det finns mot den beskrivna bakgrunden skäl att vidta ytterligare åtgärder för att motverka allvarliga konsekvenser för prospekteringsbolagen och för gruvindustrin.

De ändringar i minerallagen som nu föreslås innebär att samtliga undersökningstillstånd som omfattades av lagändringarna som trädde i kraft den 1 juli 2020 och den 1 mars 2021 och som fortfarande är giltiga vid ikraftträdandet får ytterligare ett års förlängd giltighetstid.

I fråga om undersökningstillstånd som var giltiga den 1 juli 2020 och som fortfarande är giltiga den 9 juni 2022, dvs. dagen före ikraftträdandet av de nya bestämmelserna, bör det införas bestämmelser om att dessa undersökningstillstånd ska gälla i fem år från dagen för beslutet.

När det gäller undersökningstillstånd som redan har förlängts enligt 2 kap. 6 § minerallagen med tid som understiger tre år, enligt 2 kap. 7 § första stycket minerallagen med tid som understiger fyra år och enligt 2 kap. 7 § andra stycket samma lag med tid som understiger fem år bör det på motsvarande sätt som för de tillstånd som förlängdes genom lagändringarna den 1 juli 2020 och den 1 mars 2021 införas bestämmelser som reglerar giltighetstiden i dessa fall. I de två första fallen ska tillståndet,

Prop.

på ansökan av tillståndshavaren och om förutsättningarna för förlängning är uppfyllda, förlängas med ytterligare viss tid så att den sammanlagda förlängningen i stället blir högst fem eller sex år beroende på enligt vilken bestämmelse som förlängning söks. I det tredje fallet, dvs. när tillstånd har förlängts enligt 2 kap. 7 § andra stycket minerallagen, kan tillståndet på ansökan av tillståndshavaren och om förutsättningarna för förlängning är uppfyllda förlängas med ytterligare viss tid så att den sammanlagda förlängningen blir högst sju år.

Tillstånd som den 9 juni 2022 är giltiga på grund av att det finns en ansökan om förlängning eller en ansökan om bearbetningskoncession som inte har prövats slutligt omfattas av de föreslagna bestämmelserna. I fråga om tillstånd där det den 9 juni 2022 finns en pågående ansökan om förlängning enligt det första steget (dvs. enligt 2 kap. 6 § minerallagen) gäller den föreslagna bestämmelsen om att ett undersökningstillstånd ska gälla i fem år från dagen för beslutet. För tillstånd som den 9 juni 2022 redan har beviljats förlängning enligt 2 kap. 6 § eller 2 kap. 7 § minerallagen gäller i stället de föreslagna bestämmelserna om att dessa tillstånd ska gälla i ytterligare två år från den dag då giltighetstiden enligt beslutet om förlängning annars skulle ha löpt ut.

De föreslagna ändringarna innebär att de undersökningstillstånd som omfattas av den nu föreslagna förlängningen kommer att kunna ha en sammanlagd maximal giltighetstid om 17 år i stället för 15 år. Den förlängda giltighetstiden kommer att innebära en möjlighet för tillståndshavarna att genomföra undersökningsarbete som inte varit möjligt att genomföra under de rådande förhållandena. Ändringarna bedöms därmed inte medföra fler arbetsdagar i fält och enligt SGU påverkas markägare och andra rättighetshavare därmed minimalt av den föreslagna förlängningen. De föreslagna ändringarna gäller endast undersökningstillståndet som sådant och inte arbetsplaner eller övriga tillstånd som är kopplade till undersökningsverksamhet. Enligt 3 kap. 5 § minerallagen ska en arbetsplan bl.a. innehålla en redogörelse för det undersökningsarbete som planeras och en tidsplan för arbetet samt en bedömning av i vilken utsträckning arbetet kan antas påverka allmänna intressen och enskild rätt. Möjligheten för markägare och innehavare av särskild rätt att komma med invändningar mot arbetsplaner påverkas därmed inte av de föreslagna ändringarna.

På motsvarande sätt som vid ändringarna som trädde i kraft den 1 juli 2020 och den 1 mars 2021 bör de nu föreslagna ändringarna inte omfatta undersökningstillstånd som gäller olja eller gasformiga kolväten eller som grundar sig på en ansökan om stenkol och där stenkol uttryckligen anges i tillståndet.

6 Ikraftträdande

Förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 10 juni 2022.

Skälen för förslaget: Med anledning av den ännu pågående spridningen av sjukdomen covid-19 bör det säkerställas att adekvata åtgärder kan vidtas för att förebygga och minska negativa effekter på viktiga

samhällsfunktioner och människors liv, hälsa och arbete. De nu föreslagna ändringarna är – i likhet med tidigare ändringar i minerallagen som motiverats av spridningen av covid-19 – avsedda att motverka pandemins allvarliga konsekvenser för prospekteringsbolagen och för gruvindustrin. Det finns för närvarande giltiga undersökningstillstånd som löper ut under sommaren 2022 och där det saknas möjlighet till ytterligare förlängning. Det är därför viktigt att de förlängda giltighetstiderna kan börja gälla så snart som möjligt. Lagändringarna bör träda i kraft den 10 juni 2022. Prop.

7 Konsekvenser

Bakgrund och syfte med förslaget

I utkastet till proposition föreslås ytterligare ändringar med anledning av de svårigheter som spridningen av sjukdomen covid-19 innebär för prospekteringsföretagen att utföra undersökningsarbeten inom den lagstadgade tiden. De föreslagna ändringarna innebär att samtliga undersökningstillstånd som var giltiga den 1 juli 2020 och som fortfarande är giltiga den 9 juni 2022 ska gälla i ytterligare ett år. Förslaget ska möjliggöra att undersökningar ska kunna slutföras så att betydande ekonomiska investeringar inte riskerar att gå förlorade.

Vid årsskiftet 2020/21 fanns det 550 gällande undersökningstillstånd. Motsvarande siffra för årsskiftet 2019/20 var 586, och 2018/19 fanns det 623 gällande undersökningstillstånd. Sett över en tioårsperiod har antalet undersökningstillstånd halverats. Enligt uppgifter från Bergsstaten fanns det 585 gällande undersökningstillstånd den 10 december 2021. Av dessa beräknas ca 406 undersökningstillstånd omfattas av förslaget.

Konsekvenser för enskilda

De företag som berörs av förslaget är de som har undersökningstillstånd som var giltiga den 1 juli 2020 och som fortfarande är giltiga den 9 juni 2022.

Med de föreslagna ändringarna reduceras risken för kapitalförstöring på grund av att undersökningstillstånd förfaller till följd av uteblivna möjligheter att bedriva undersökning inom utsatt tid. De föreslagna ändringarna minskar också de negativa konsekvenserna av reserestriktioner och rekommendationer som har införts för att minska smittspridningen av covid-19. De företag som är i slutskedet av sin undersökningsverksamhet får genom de föreslagna ändringarna en utökad möjlighet att slutföra de undersökningar som krävs för att upprätta ansökan om bearbetningskoncession.

Även markägare och innehavare av särskild rätt påverkas av de föreslagna ändringarna. Det förekommer t.ex. att undersökningsarbete bedrivs inom renskötselområden. De föreslagna ändringarna innebär att giltighetstiden förlängs med ett år. Enligt SGU:s bedömning är det fråga om samma åtgärder som ändå skulle ha utförts under normala förhållanden

Prop.

som nu i stället kommer att utföras vid en senare tidpunkt. Det sammanlagda antalet arbetsdagar som arbeten faktiskt utförs på en fastighet bedöms därmed inte bli fler genom förslaget. Därtill bedöms prospekteringsarbeten i de flesta fall inte medföra någon störning av betydelse. I enlighet med vad som har redogjorts för i avsnitt 5 påverkar förslaget inte möjligheten för markägare och innehavare av särskild rätt att komma med synpunkter på arbetsplaner.

Konsekvenser för det allmänna

Förslaget beräknas medföra en begränsad administrativ börda för Bergsstaten jämfört med om förslaget inte genomförs. Eventuella ökade kostnader med anledning av förslaget ska hanteras inom Bergsstatens befintliga anslagsram.

Konsekvenser för miljön och klimatet

Förslaget möjliggör fortsatt prospektering av de metaller som kommer att krävas för klimatomställningen samtidigt som möjlighet för framtida utvinning och förädling av dessa metaller inte redan på ett tidigt stadium förhindras.

Metaller och mineral är viktiga eftersom de är nödvändiga och avgörande för att vi ska klara av klimatomställningen till ett koldioxidneutralt samhälle, bl.a. för energiomställningen som kräver tillgång till metaller. Det gäller både sällsynta jordartsmetaller, som behövs för etablering av vindkraftverk och elbilar, och s.k. batterimetaller såsom kobolt, nickel eller litium. Även efterfrågan på järn och koppar kommer att öka till följd av omställningen till ett fossilfritt samhälle. Koppar är centralt för att möjliggöra elektrifiering, t.ex. används 3–4 gånger mer koppar i en elbil än i en bil med förbränningsmotor och järn är huvudmaterialet i stål som används i hela vårt samhällsbyggande och infrastruktur.

Återvinning och nyttjande av metaller i exempelvis gruvavfall kan och måste utvecklas, men det i kombination med produktionen från befintliga gruvor i världen räcker inte för att möta behoven. De volymer som behövs är med andra ord betydligt större än de som hittills brutits och just nu bryts. Därför behövs nyproduktion av metallråvara. Förlängda ledtider och minskad aktivitet inom mineralprospekteringen kan bidra till att det blir svårare att uppnå syftet inom ramen för den gröna given.

Eftersom de föreslagna ändringarna inte omfattar undersökningstillstånd som gäller stenkol, olja eller gasformiga kolväten påverkas inte det pågående arbetet i Regeringskansliet med ett förbud mot utvinning av kol, olja och naturgas.

Förslaget kan innebära en liten risk för att även företag som inte bedrivit undersökningsarbete på grund av andra anledningar än covid-19 får sina undersökningstillstånd förlängda, men detta bedöms inte medföra några samhällsekonomiska konsekvenser.

Förslaget bedöms inte ha någon betydelse för den kommunala självstyrelsen, för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen. Förslaget bedöms inte heller ha någon påverkan på de åtaganden som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

8 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i minerallagen (1991:45)

2 kap.

7 a § Trots vad som sägs i 5 § ska undersökningstillstånd som var giltiga den 1 juli 2020 och fortfarande är giltiga den 9 juni 2022 gälla i fem år från dagen för beslutet.

Första stycket gäller inte undersökningstillstånd som avser olja eller gasformiga kolväten eller som grundas på en ansökan om stenkol och där stenkol uttryckligen anges i tillståndet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om giltighetstiden för undersökningstillstånd som är meddelade med stöd av 5 §. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Första stycket ändras på så sätt att undersökningstillstånd som var giltiga den 1 juli 2020 och fortfarande är giltiga den 9 juni 2022, dvs. dagen före ikraftträdandet av den nya bestämmelsen, ska gälla i fem år från dagen för beslutet. Dessa tillstånd förlängs därmed med ytterligare ett år utöver den förlängning som skedde med stöd av de lagändringar som trädde i kraft den 1 mars 2021. De undersökningstillstånd som omfattas av bestämmelsen kommer därmed att kunna ha en maximal sammanlagd giltighetstid om 17 år i stället för 16 år om förlängning enligt 6 och 7 §§ söks. Bestämmelsen gäller även undersökningstillstånd där det finns en pågående prövning av en ansökan om förlängning hos bergmästaren. Om en ansökan om förlängning har kommit in under tillståndets giltighetstid eller tillståndshavaren inom samma tid har ansökt om bearbetningskoncession gäller tillståndet enligt 8 § till dess ansökningen har prövats slutligt.

7 b § Tillstånd som har förlängts enligt 6 § och som är giltiga den 9 juni 2022 ska gälla i ytterligare två år från den dag då giltighetstiden enligt beslutet om förlängning annars skulle ha löpt ut.

Om ett tillstånd enligt första stycket har förlängts med en tid som understiger tre år ska tillståndet förlängas på ansökan av tillståndshavaren med ytterligare viss tid så att den sammanlagda förlängningen blir högst fem år. Detta gäller dock endast om förutsättningarna i 6 § är uppfyllda.

Första och andra styckena gäller inte undersökningstillstånd som avser olja eller gasformiga kolväten eller som grundas på en ansökan om stenkol och där stenkol uttryckligen anges i tillståndet.

Paragrafen reglerar giltighetstiden för undersökningstillstånd som förlängts enligt 6 § och som är giltiga vid lagens ikraftträdande. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Första stycket ändras på så sätt att undersökningstillstånd som redan har förlängts enligt 6 § och som är giltiga den 9 juni 2022 ska förlängas med ytterligare ett år utöver den förlängning som skedde med stöd av de lagändringar som trädde i kraft den 1 mars 2021. Detta innebär att sådana tillstånd ska gälla i ytterligare två år från den dag då giltighetstiden enligt bergmästarens beslut om förlängning enligt 6 § annars skulle ha löpt ut. Bestämmelsen gäller även undersökningstillstånd som har förlängts enligt samma paragraf med en tid som understiger tre år och där det den 9 juni 2022 finns en pågående ansökan om ytterligare förlängning. Om en ansökan om förlängning har kommit in under tillståndets giltighetstid eller tillståndshavaren inom samma tid har ansökt om bearbetningskoncession gäller tillståndet enligt 8 § till dess ansökningen har prövats slutligt.

Andra stycket ändras på så sätt att tillstånd enligt första stycket som tidigare förlängts enligt 6 § med en tid som understiger den maximala sammanlagda tiden om tre år ska, om förutsättningarna för förlängning är uppfyllda, på ansökan av tillståndshavaren förlängas med ytterligare viss tid så att förlängningen enligt första och andra styckena sammanlagt blir högst fem år.

Ändringarna innebär att de undersökningstillstånd som omfattas av paragrafen kommer att kunna ha en maximal sammanlagd giltighetstid om 17 år i stället för 16 år om förlängning söks även enligt 7 §.

7 c § Tillstånd som har förlängts enligt 7 § första stycket och som är giltiga den 9 juni 2022 ska gälla i ytterligare två år från den dag då giltighetstiden enligt *beslutet om förlängning* annars skulle ha löpt ut.

Om ett tillstånd enligt första stycket har förlängts med en tid som understiger fyra år ska tillståndet förlängas på ansökan av tillståndshavaren med ytterligare viss tid så att den sammanlagda förlängningen blir högst sex år. Detta gäller dock endast om förutsättningarna i 7 § första stycket är uppfyllda.

Tillstånd som har förlängts enligt 7 § andra stycket och som är giltiga den 9 juni 2022 ska gälla i ytterligare två år från den dag då giltighetstiden enligt *beslutet om förlängning* annars skulle ha löpt ut.

Om ett tillstånd enligt tredje stycket har förlängts med en tid som understiger fem år kan tillståndet förlängas på ansökan av tillståndshavaren med ytterligare viss tid så att den sammanlagda förlängningen blir högst sju år. Detta gäller dock endast om förutsättningarna i 7 § andra stycket är uppfyllda.

Första–fjärde styckena gäller inte undersökningstillstånd som avser olja eller gasformiga kolväten eller som grundas på en ansökan om stenkol och där stenkol uttryckligen anges i tillståndet.

Paragrafen reglerar giltighetstiden för undersökningstillstånd som förlängts enligt 7 § och som är giltiga vid lagens ikraftträdande. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Första stycket ändras på så sätt att undersökningstillstånd som redan har förlängts enligt 7 § första stycket och som är giltiga den 9 juni 2022 ska förlängas med ytterligare ett år utöver den förlängning som skedde genom

de lagändringar som trädde i kraft den 1 mars 2021. Detta innebär att sådana tillstånd ska gälla i ytterligare två år från den dag då giltighetstiden enligt bergmästarens beslut om förlängning enligt 7 § första stycket annars skulle ha löpt ut. Bestämmelsen gäller även undersökningstillstånd som har förlängts enligt samma lagrum med en tid som understiger fyra år och där det den 9 juni 2022 finns en pågående ansökan om ytterligare förlängning. Om en ansökan om förlängning har kommit in under tillståndets giltighetstid eller tillståndshavaren inom samma tid har ansökt om bearbetningskoncession gäller tillståndet enligt 8 § till dess ansökningen har prövats slutligt.

Andra stycket ändras på så sätt att tillstånd enligt första stycket som tidigare förlängts enligt 7 § första stycket med en tid som understiger den maximala sammanlagda tiden om fyra år ska, om förutsättningarna för förlängning är uppfyllda, på ansökan av tillståndshavaren förlängas med ytterligare viss tid så att den sammanlagda förlängningen enligt första och andra styckena blir högst sex år.

Ändringarna innebär att de undersökningstillstånd som omfattas av paragrafen kommer att kunna ha en maximal sammanlagd giltighetstid om 17 år i stället för 16 år om förlängning söks även enligt 7 § andra stycket.

Tredje stycket ändras på så sätt att undersökningstillstånd som redan har förlängts enligt 7 § andra stycket och som är giltiga den 9 juni 2022 ska förlängas med ytterligare ett år utöver den förlängning som skedde genom lagändringarna som trädde i kraft den 1 juli 2020. Detta innebär att sådana tillstånd ska gälla i ytterligare två år från den dag då giltighetstiden enligt bergmästarens beslut om förlängning enligt 7 § andra stycket annars skulle ha löpt ut. Bestämmelsen gäller även undersökningstillstånd som har förlängts enligt 7 § andra stycket med en tid som understiger fem år och där det den 9 juni 2022 finns en pågående ansökan om ytterligare förlängning. Om en ansökan om förlängning har kommit in under tillståndets giltighetstid eller tillståndshavaren inom samma tid har ansökt om bearbetningskoncession gäller tillståndet enligt 8 § till dess ansökningen har prövats slutligt.

Fjärde stycket ändras på så sätt att tillstånd enligt tredje stycket som tidigare förlängts enligt 7 § andra stycket med en tid som understiger den maximala sammanlagda tiden om fem år kan, om förutsättningarna för förlängning är uppfyllda, på ansökan av tillståndshavaren förlängas med ytterligare viss tid så att förlängningen enligt tredje och fjärde styckena blir sammanlagt högst fem år.

Ändringarna innebär att de undersökningstillstånd som omfattas av paragrafen kommer att kunna ha en maximal sammanlagd giltighetstid om 17 år i stället för 16 år.